

לקוּטִים וּסְפוּרִים נִפְלְאִים

פרשת כי תצא

"כי תצא למלחמה" (כא, י)

במלחמת הרשות הכתוב מדבר (רש"י)

האדם צריך לקדש עצמו במותר, לא רק לפרוש מן האיסור אלא אף למעט בתענוגים ומה שצריך לגופו יהיה לשם שמים. 'במלחמת הרשות הכתוב מדבר' גם בדברי הרשות צריך ללחום ביצר.

(מהר"ש מבעלזא)

"כי תצא למלחמה" (כא, י)

מובא ב"לב שלום": במלחמה כתיב 'מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו' (כ, ה).

יש לנו להתבונן בציורי המלחמה, לכאורה, מה פשר התוספת של 'ואיש אחר יחנכנו', וכי עצם זה שהוא ימות במלחמה ולא יוכל לחנך את ביתו אינה סיבה מספקת שישוב לביתו?

אלא שהתורה מלמדת כאן את עומק כוחות הנפש, שאף שעיקר הסיבה באמת הוא שמא

ימות במלחמה, אבל כשמוסיף אדם לשמוע ש'איש אחר יחנכנו' יכאב לו יותר, ויזדרז לשוב לביתו.

הרי לנו דבר נורא: אדם יוצא למלחמה, יודע שאפשר

שימות במלחמה ולא יוכל לחנך את ביתו, אבל זה עוד אינו מפריע לו כל כך, כמו החשש שאיש' אחר' יחנכנו. זה כבר לא.

ידוע, מה שמסופר על אחד שבא לרב העיירה לדון עם חברו בדיון תורה, כולו אומר זעם וכעס, ובמשך כל ה'דין תורה', צעק ורטן על הצד שכנגד.

לאחר זמן, בערב פסח, נתעוררה אצלו שאלה על חבית יין בחשש תערובת חמץ, וכשבא לפני רב העיירה פסק לו שדינה להישפך.

כאן כבר לא כעס, אף לא רטן וצעק, בלא אומר ודברים, שפך את תכולת החבית לנהר, וחסל.

הרב, שאותו "דין תורה" לא נשכח ממנו, פנה אליו ושאלו: אמור לי, איך בגלל חשש תערובת הינך מוותר במחיר יד על סכום כה נכבד, בעוד שעל כמה רובלים עשית זה לא מכבר עסק כה גדול.

ענה ואמר לרב: 'על כספי, לא איכפת לי, אבל שההוא... בעל הדין שכנגדי, שהוא יקבל את כספי - זה לא ולא'.

ישפכו אלף חביות לנהר, ולא פרוטה אחת מכיסי לחברי.

"כי תצא למלחמה על

אויבך" (כא, י)

הגמרא במסכת סוכה אומרת: לעתיד לבוא מביאו הקב"ה ליצר הרע,

ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה, הללו בוכים והללו בוכים וכו'.

"אחת שאלתי מאת ה'"

בכל יום מימי חדש אלול אנו מסיימים את התפלה במזמור "לדוד ה' אורי וישעי", ובתוכו חבוייה הבקשה המרכזית של כל ימות השנה.

"אחת שאלתי מאת השם אותה אבקש: שבתי בבית השם כל ימי חיי, לחזות בנעם השם".

לכאורה, אין כאן 'אחת', יש כאן שתיים! גם לשבת בביתו, וגם לחזות בנעמו!

אך האמת, שהבקשה שלנו היא אחת: לשבת בבית השם, אך לא מספיק שנשב בביתו ונהגה בתורתו, בשביל למלא את הבקשה הזו, עלינו לעמוד ביעד נוסף: לחזות בנעם.

שהבורא, מלבד זה שנשב בצלו - גם יתענג ויהיה לו 'נעם' אתנו: שיוכל להתענג ולהנות מהלמוד שלנו, שנתחבר אליו דרך הלמוד ושחלילה לא נזקף את הלמוד לזכות עצמנו...

הבקשה האמתית של אלול אינה רק להיות קרוב אל הבורא, אלא לזכות שגם הוא, כביכול, יתענג ויחפץ בקרבתנו - זוהי המשמעות העמקה של "לחזות בנעם ה'".

(ינחני - ספינקא)

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

נשאלת השאלה: איך תיתכן "מחלוקת" כל כך גדולה בין הצדיקים לבין הרשעים, כאשר לצדיקים נדמה להם כ"הר גבוה", ולרשעים נדמה להם כ"חוט השערה"? האם תיתכן מחלוקת על דבר, אם גובהו מטר אחד או קילומטר אחד?

ביאור נפלא מהגאון רבי שבתי יודלביץ זצ"ל: לפני העבירה - יצר הרע נראה כמו הר גבוה, התאוה עצומה, בלתי ניתנת לשליטה, אבל אחרי העבירה נוכחים לראות שהכל היה כלום, דמיונות פורחים באוויר, לא שווה שום דבר.

צדיקים הם "לפני עבירה", לכן נדמה להם יצר הרע כהר גבוה, לעומתם, הרשעים הם "לאחר עבירה", והם נוכחו כבר לדעת שהכל עורבא פרח, חוט השערה.

(יחי ראובן)

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה" (כא, יח)

יש להתבונן מדוע כאן כתוב: "מורה" מלא ו' ואחר כך כתוב שאמרו אל זקני עירו: "בננו זה סורר ומרה" כתוב חסר? מבאר הגר"ח קניבסקי (טעמא דקרא), משום שדרך ההורים להקטין תמיד את חטא בניהם ולכן זה חסר.

בספר 'חינוך לישראל' כתב, שפעם ביקש אחד מאת הגה"ק מסאטמאר זי"ע שיברך אותו שיצליח בחינוך בניו.

אמר לו הרבי: "כדי להצליח בחינוך צריכים לקום באשמורת הבוקר ולהזיל דמעות על ספר תהילים בתפילה להקב"ה על כך".

"רבות מחשבות בלב איש"

פעמים רבות מרגיש האדם מבוכה עמקה, בלבול ותערומת מול נפתולי החיים, מחשבות מצרות צפות בקרבו ואנשים שונים נראים כמי שמצרים את צעדיו ופוגעים בו, אך עליו לדעת שאין אלה מקרים אקראיים כלל ואין זה מקרה בעלמא.

"רבות מחשבות בלב איש ועצת השם היא תקום" (משלי יט, כא), והאמת הפנימית היא, שהמחשבות המבלבלות והקשיים עצמם הן-הן "עצת השם".

פעם אחת מצאו את הרב הצדיק רבי אשר פרינד זצוק"ל, מתבודד בעמק היער וצועק מעמק הנפש בבכי ובהתעוררות שש שעות רצופות: "זה לא מנשה! זה הוא! זה לא מנשה! זה הוא!"

האנשים ששמעו אותו השתוממו מאוד ולא הבינו - מי זה מנשה? ומי זה הוא?

מפה לשם התברר הסוד הנורא: מנשה היה יהודי שגנב מרבי אשר סכום כסף עתק שיעד לחלקה לעניים ולנוקמים.

רבי אשר פחד מאוד שתעלה בלבו חלילה קפידה או טינה כלשהי על אותו מנשה, ועל כן יצא במסירות נפש אל היער וצעק שעות ארוכות עד שהחזיר לעמק עצמיו את האמונה הזכה: זה לא מנשה גנב, אלא זה הוא! זה הקדוש ברוך הוא סבב את הכל, ומנשה אינו אלא שליח ומקל ביד המשגיח!

הבלבול עצמו, על כל גליו, המחשבות המציקות והאנשים המפריעים לנו, אינם טעות או תקלה שיש להלחם בה, אלא הם מנהגים בהשגחה פרטית מדיקת מאת הבורא יתברך.

ואם נסכים להכנע לבלבול הזה מתוך אמונה פשוטה ולזעק ממצמקים: "זה לא מנשה, אלא זה הבורא יתברך מדבר אתי!" - אז דווקא מתוך הבטול הזה "תקום" עצת השם בשלמותה.

כלומר, גם הבלבול, המבוכה והסר האונים שאנו חשים ברגעים מסוימים אינם חסרון שיש להתביש בו, אלא הם הזמנה קדושה להכיר שגם מתוך החשכה, הבורא מדבר אלינו ומכוון את צעדיו.

ברגע שנפסיק להאבק בבלבול, נשמיט את הגאווה, את הכעס ואת הרצון לשלט בכל, ונביר כי "זה לא מנשה אלא זה הוא" - דווקא אז מתבררת רצומחת מתוכו "עצת השם" האמתית, הזכה והמאירה.

(ינחני - ספינקא)

הזמין לו; לעומת זאת, חתנים טובים יכול כל אחד לבחור לעצמו... אני אומר להיפך - חתנים אי אפשר לבחור, שכן בהכרח ייטול מה שהוכרז ארבעים יום לפני יצירת הוולד בת פלוני לפלוני, אבל בנים טובים יכולים לבחור על ידי שויריד דמעות לבקש מהקב"ה בנים טובים. פעם אמר הגה"ק מסאטמאר זי"ע: אם יהודי אינו מאמין שפרנסה הוא מן השמים הוא אפיקורס, אך אם אינו מאמין ששידוכים מן השמים הרי הוא שוטה... (ווי העמודים)

"איננו שומע בקולנו" (כא, כ)

היה אחד מהם... או חרש אינו נעשה בן סורה ומורה שנאמר איננו שומע בקולנו... ולא חרשין (סנהדרין ע"א).

מה ראייה היא זו, שאם אחד ההורים חרש הוא אינו נעשה בן סורר ומורה, והלא הכתוב "אינו שומע בקולנו" מדבר על הבן ולא על ההורים?

אלא, כשאדם מטיף מוסר לזולת אין הוא עשוי להשפיע עליו אלא אם כן הוא עצמו שומע את אשר פיו אומר, והוא עצמו מקיים את אשר הוא דורש מחברו, כי אז הרי אלו דברים היוצאים מן הלב והם נכנסים אל הלב.

אם אחד ההורים "חרש" הוא ואיננו שומע בעצמו את אשר הוא דורש מבנו, מן ההכרח שיהיה הבן "איננו שומע" ואין האשמה

לעי"נ האשה החשובה

מרת **מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה**
כ"א מר חשון תשפ"א

מייסרות אותו כליותיו והוא מתמלא בושה ומתענה בחרטה על שמרד במי שהיטיב עמו כל כך ועל כך שמאס בתורתו, ויסורים אלו, הם ענשו.
(ברכת שמעון)

"ושמח את אשתו אשר

לקח" (כד, ה)

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זי"ע היה רגיל לומר לחתנים לפני כניסתם לחופה: התורה אומרת "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַצָּבָא וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל דְּבַר, נְקִי יִהְיֶה לְבִיתוֹ שָׁנָה אַחַת, וְשָׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח".

הגבלת הזמן של "שנה אחת" נאמרה רק על אי היציאה לצבא ועל שאר עבודות הציבור, אבל "ושמח את אשתו" הוא חיוב הנמשך לכל החיים.

"ביומו תתן שכרו ולא

תבוא עליו השמש כי

עני הוא ואליו הוא

נושא את נפשו"

(כד, טו)

סח הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: סיפר לי אברך ששימש בקודש אצל כ"ק האדמו"ר מביאלה זצ"ל בירושלים. הוא נטל על עצמו גם את התפקיד לספר את הרבי. פעם אחת, לפני שהתחיל לספר, אמר לו הרבי: שלמה חיים, אני אתן לך לירה אחת.

הלה נבהל: אני לא "ספר", חלילה לי לקחת

תשלום מהרבי על התספורת. מה אכפת לך? קח ממני לירה, התעקש הרבי, והלה נבוך: אני אקח מהרבי כסף?! תראה, הסביר לו הרבי, אני מסתפר לכבוד שבת, אבל אם תיקח ממני כסף, אפילו לירה אחת בלבד, אקיים בזה מצות עשה דאורייתא של "ביומו תתן שכרו", למה לי להפסיד מצוה?!

(יחי ראובן)

תלויה בו, וממילא אי-אפשר לדון אותו בתור סורר ומורה, שכן האשמה תלויה בהוריו.

ובכן, מכיון שאמרה תורה: "איננו שומע בקולנו" - מחמת שחיתותו ורשעותו, הרי משמע מזה שההורים עצמם אינם "חרשין" ושומעים הם מה שיוצא מפייהם, שכן

אלמלי היו "חרדין" ובעצמם לא היו מתנהגים ביושר ובהגינות, הרי לא היה ה"איננו שומע" של הבן מחמת שחיתות ורשעות, אלא משום שדברי-ההורים אינם עשויים להשפיע עליו. (מפי השמועה)

"גדילים תעשה לך על

ארבע כנפות כסותך

אשר תכסה בה"

(כב, יב)

בזמן שמתעטפים בטלית, מברכים ברכת "להתעטף בציצית".

נשאלת השאלה, הרי הציצית נמצאת על "כנפי כסותך אשר תכסה בה", כלומר על הטלית, ונמצא שמתעטפים בטלית, לא בציצית, ומדוע הנוסח הוא "להתעטף בציצית" ולא "בטלית"?

באר רבי יחזקאל מקוזמיר, שהרי הציציות דרכן להיות תלויות סמוך לקרקע, ולכן דווקא עליהן מברכים, כי הן יותר שפלות.

מי שנמצא למעלה - עליו לא מברכים...

(לאור הנר)

"וענשו אותו מאה

כסף" (כב, יט)

האזה"ח הק' דורש פסוק זה על המתרשל בלימוד התורה [שנמשלה לאשה (יבמות סג:) ומסיים כי תקנתו של איש זה היא: "וענשו אותו מאה כסף" - "רמז למאה ברכות שחייב לברך בכל יום".

ויש לתמוה: וכי ניתן לכנות את מאה ברכות כ'עונש'? פירש הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל ר"י טשעביץ: כאשר האדם מקפיד לברך ולהודות לקב"ה, מקרב לבו על כל הטובות שמרעיף עליו, מיד

"אדם מועד לעולם"

לא פעם אנו נוטים לחשב שרק מי שנכשל בפעל צריך לחשש מן החטא, אף הרה"ק רבי מנדל מרימינוב למד יסוד אחר לגמרי.

בכל פעם, כשהיה מגיע לשורת הגמרא 'אדם מועד לעולם', החל כל גופו לרעד ולרטט באימה וביראה. "אדם" - אמר הרבי מקירות לבו, "מועד לעולם. בכל שניה ושניה אני עלול לפל לחטא ולדמיונות היצר, הסכנה אורבת לפתחי בכל שעה, בכל מצב, ובכל מקום. אין לי אפילו דקה אחת בחיים שאינני זקוק בה לחסדיו המרבים של הבורא!"

על כך אנו זועקים ומתחננים בתפלה "מהר אהוב" - ותושיענו מיד, "כי בא מועד" - שהרי אנו מועדים לעולם, ולעולם לא נצליח להתגבר על יצרנו ולעמוד בנסיונות החיים לולא עזרתך ותמיכתך הבלתי נפסקת! ההפך הזה, שהאדם מצד עצמו הוא שכירי וחסר אונים, היא היסוד המביא אותו לזעק אל השם ולזכות לסיעתא דשמיא בכל עת.

"קול דודי דופק..."

מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות

בתחלתו של חודש אלול, כאשר הימים עדין נדמים רגילים ושגרתיים, קשה לפעמים להרגיש שדבר מה מתעורר בפנים.

רק אם נשמע שכל דפיקות הלב והמצפנים הם "קול דודי דופק" - הוא זה שדופק ולא אחרים, רק אז נוכל לדלג על ההרים, לקפץ על הגבעות!

כך, כל הרהור תשובה קטן, כל געגוע פתאמי לחזר ולהתקרב, אינו מקרי - הוא קול הדפיקה עצמה, הקורא לנו לפתח את הדלת בטרם יעבר הרגע.

(ינחני - ספינקא)

לרפואת

הילד מאיר אלישע בן רבקה רייזל שיחי'

בתוך כל שאר חולי ישראל

"ולא תחבול בגד אלמנה" (כד, יז)

לפי שדמעתה מצויה ונפשה שפלה, והתורה הזהירה עליה בכמה מקומות (רבינו בחיי).

סיפר המגיד המפורסם הרב פסח קראהן, שפעם אחת התארח אצלו לליל הסדר המגיד הירושלמי המפורסם הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל, וכמובן, רבי שלום ניהל את הסדר ביד רמה.

באותו סדר השתתפה גם אמו של רבי פסח, לאחר שאביו כבר לא היה בין החיים, וכן בנו ובנותיו של רבי פסח.

רבי שלום הקפיד מאוד במשך כל השנים לאכול את האפיקומן קודם חצות, ומעולם לא איחר לאכול לאחר חצות, ולכן ר' פסח, שידע על מנהגו זה האיץ בבניו ובבנותיו שרצו לומר דברי תורה, שימהרו מאוד כדי

שיוכלו לאכול את האפיקומן בזמן.

ברם, רבי שלום עצר בעדו כל הזמן ואמר לו: למה אתה ממהר, תן להם לומר את מה שרוצים, ולשיר כמה שרוצים...

כשקרב זמן חצות, התחילו "שולחן ערוך", ר' פסח, שהבין שנשאר רק זמן קצר מאוד לחצות, האיץ בבני ביתו שיביאו הכול לסעודה מיד ויזדרזו מאוד כדי שיוכלו להספיק לאכול את האפיקומן קודם חצות, אך רבי שלום עצר בעדו שוב ושוב, ושאל את בני הבית מי יש לו עוד איזה סיפור או שיר, וכך שמע בנועם ובניחותא את כל דברי התורה של הילדים, ואת האפיקומן כבר אכלו זמן רב לאחר חצות...

כשגמרו את הסדר ובני הבית עלו על יצועם,

נשארו רק ר' פסח ורבי שלום לבדם. אז שאל ר' פסח את רבי שלום, שאינו מבין את הנהגתו, והלא כל השנים הוא מקפיד מאוד להקדים לאכול את האפיקומן לפני חצות, ולמה לא הניח לו לזרז את בני הבית כדי שיוכלו לאכול את האפיקומן קודם חצות.

השיב לו רבי שלום: הלא אמך האלמנה השתתפה כאן בליל הסדר וכל הנחת שלה היא לשמוע את נכדיה מספרים ומזמרים, והנה מצות אכילת אפיקומן לפני חצות היא דרבנן, ואילו לצער אלמנה זהו איסור

מדאורייתא...

(נועם שיח)

"תמחה זכר עמלק" (כה, יט)

שח הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגער, גאב"ד "חוג חתם סופר" בבני ברק (מובא ב'רשומים בשמך'): רבינו החת"ס היה אך כבן ט"ז שנים כשסיים ללמוד את הש"ס כולו, והוא תלמיד בישיבתו של רבו הגה"ק הנשר הגדול רבי נתן אדלער.

הוא ביקש לעשות יומא טבא לרבנן ולשמוח בשמחת התורה, בא לפני רבו ושאל: במה וכיצד יחגוג את החג הגדול הזה.

השיבו רבו שלכבוד סיום הש"ס, יקבל על עצמו להתענות שלושה ימים רצופים, לילה ויום ללא הפסק.

אין צריך לומר שהתלמיד המובהק, הדבוק ברבו הגדול ונפשו קשורה בנפשו, ככל היוצא מפי רבו קיים כפשוטו.

ויהי ביום השלישי, בהיותו כואב וחלש מן התענית הארוכה, יצא אל מחוץ לעיר לרעות בגנים ולשאוף אוויר צח. נתאחרה השעה והגיעה עת המנחה.

נעמד רבינו שם לתפילה, הוא עם חבריו הנלווים אליו.

בעודם עומדים בתפילה, הופיע למולם ערל אחד שביקש להרע להם.

נמלטו כל בני החבורה על נפשם, אך רבינו המשיך בתפילתו, לא נע ולא זע.

כשסיים את תפילתו, קרב אליו אותו ערל וביקש להכותו.

מיד הרים רבינו את ידיו הקדושות, והיו ידיו של משה עושות מלחמה, ויך את הערל וימיתו.

ומקובלני, סיים הרב אונגער את סיפורו, שכשחזר רבינו לרבו הנשר הגדול רבי נתן, קידם פניו בברכת 'ברוך הבא', ואמר לו: 'קיימת מצוות מחיית עמלק!'

(ספרא דמלכא)

"פי תצא למלחמה"

הַאֲמוֹנָה הַצְרוּפָה דוֹרֶשֶׁת מֵאֲתָנוּ לְרֹאוֹת אֶת נֹכְחוֹתוֹ שֶׁל הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ דוֹקָא בְּתוֹךְ הַקְּשִׁיִּים וְהַמֵּאֲבָקִים הַיּוֹמִיּוֹמִיִּים.

בְּאַחַת הַשִּׁיחוֹת הָעֲמֻקּוֹת בִּינֵיהֶם, אָמַר הָרֵב הַצְדִּיק רַבִּי אֲשֶׁר פְּרִינָד זְצוּק"ל לַחֲבֵר: "אַתָּה יוֹדֵעַ? אֵין הַשֵּׁם בְּעוֹלָם!"

לְמַרְאֵה הַשְׁתוּמְמוֹתוֹ וְתִדְהֻמָּתוֹ הָרַבָּה שֶׁל הַחֲבֵר לְמִשְׁמַע הַדְּבָרִים, אָף הוֹסִיף וְאָמַר לוֹ: "הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה עֲצָמָה אוֹמֶרֶת זֹאת בְּמִפְרָשׁ..."

בְּתוֹרָה נֶאֱמַר "ה' אִישׁ מִלְחָמָה", וְהַבְּאוּר בְּזֶה הוּא: הֵיכָן שֵׁשׁ מִלְחָמָה, הֵיכָן שֶׁהָאֵדָם מְרַגֵּשׁ אֶת הַמֵּאֲבָק, הַקְּשִׁי וְהַצָּרָה לְהִלָּחֵם עַל אֲמוּנָתוֹ - דוֹקָא שֶׁם נִמְצָא ה', אֲבָל אִם לֹא נִחְיָה בְּסִפְנֵיהַ תְּמִידִית שֶׁל מִלְחָמָה קִיּוּמִית וְנִחְשָׁב שֶׁהַכָּל מוֹבָן מֵאֵלָיו - אֲזַי אֵכָן, אֵין הַשֵּׁם בְּעוֹלָם בְּתוֹדְעָה שְׁלֵנוּ...

דוֹקָא בְּשִׁיחוֹדֵי מְרַגֵּשׁ אֶת הַקְּשִׁי וְהַתְּמוּדָדוֹת וְאֵינוּ נִרְדָּם בְּשִׁגְרָה הַמְּדוּמָה, הוּא זֹכֶה לְגִלּוֹת אֶת נֹכְחוֹתוֹ הַמְּחִיָּה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ עַמֶּק הַמִּלְחָמָה.

(יִנְחֲנִי - סְפִינְקָא)

כתיבה וחימה טובה

א גוט שבת